

Що таке корупція?

Це використання особою, зазначеною у ч.1 ст. 3 Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними **можливостей** з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи **інших осіб** або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до **протиправного використання наданих їй службових повноважень** чи пов'язаних з ними **можливостей**.

Поняття «неправомірна вигода»

Зміст поняття «неправомірна вигода» визначають дві обов'язкові ознаки:

1) її предметом можуть бути:

- грошові кошти та інше майно
- переваги, пільги, послуги
- нематеріальні активи
- будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру (на відміну від хабара)

2) їх обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав (на відміну від законних подарунка, пожертви, нагороди, пільги тощо)

Службові повноваження і пов'язані з ними можливості

Службові повноваження - це комплекс офіційно покладених на певних службовців конкретних обов'язків, а також прав, наданих виключно для ефективного виконання цих обов'язків.

Службові повноваження повинні бути передбачені відповідним нормативно-правовим актом: конституцією, законом, міжнародним договором, указом, постановою, статутом, положенням, правилами, інструкцією тощо.

Використання особою наданих службових повноважень чи пов'язаних із ними можливостей означає вчинення будь-яких дій (у т.ч. прийняття рішень) чи втримання від вчинення будь-яких дій (умисна бездіяльність) під час виконання нею своїх службових обов'язків.

1. Конфлікт інтересів. Що це?

потенційний конфлікт інтересів (абз.8 ч.1 ст.1 Закону) - наявність у особи **приватного інтересу** у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що **може** вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень;

реальний конфлікт інтересів (абз.12 ч.1 ст.1 Закону) - суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що **впливає** на об'єктивність або неупередженість прийняття **рішень**, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень;

Важливо

приватний інтерес - будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях; невчинення дій під час виконання зазначених повноважень;

Важливо !

Конфлікт інтересів не є корупцією, але, як правило, виступає її передумовою

Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища (ст.22)

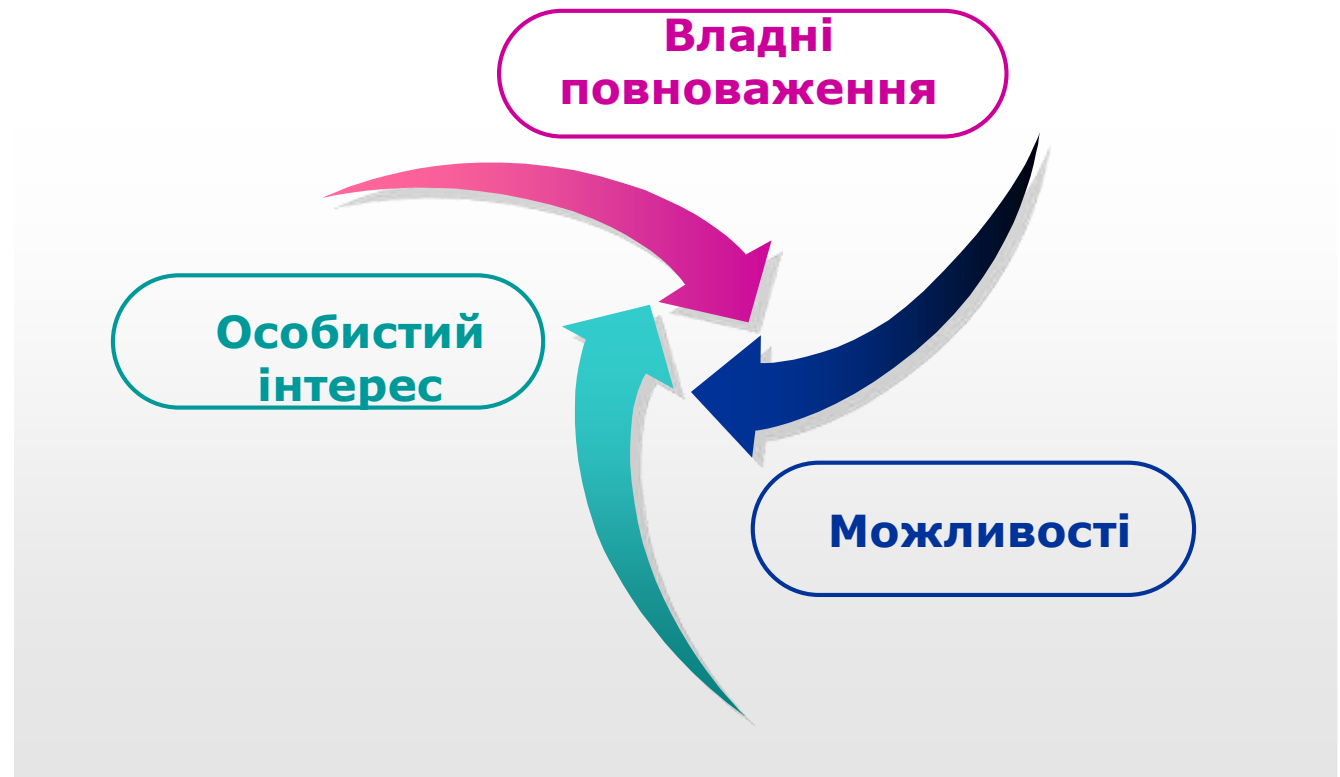
Особам, зазначеним у частині першій статті 3 Закону, забороняється використовувати свої службові повноваження або своє становище та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, у тому числі використовувати будь-яке державне чи комунальне майно або кошти в приватних інтересах.

Навіщо його викривати і врегульовувати?

Щоб запобігти об'єднанню:

Строки і функції з врегулювання

**Особа
Наступ
ного
дня**

повідомляє

**Керівник
2 р.д.**

**Вирішує
форму
врегулювання**

**НАЗК
7 р.д.**

**Роз'яснює
порядок
Врегулювання.
Спостерігає**

Алгоритм дій з самотійного виявлення КІ

Виявити конфлікт
інтересів

Повідомити про виявлений
конфлікт інтересів!

Самотійно врегулювати
конфлікт інтересів!

Зовнішнє
врегулювання!!

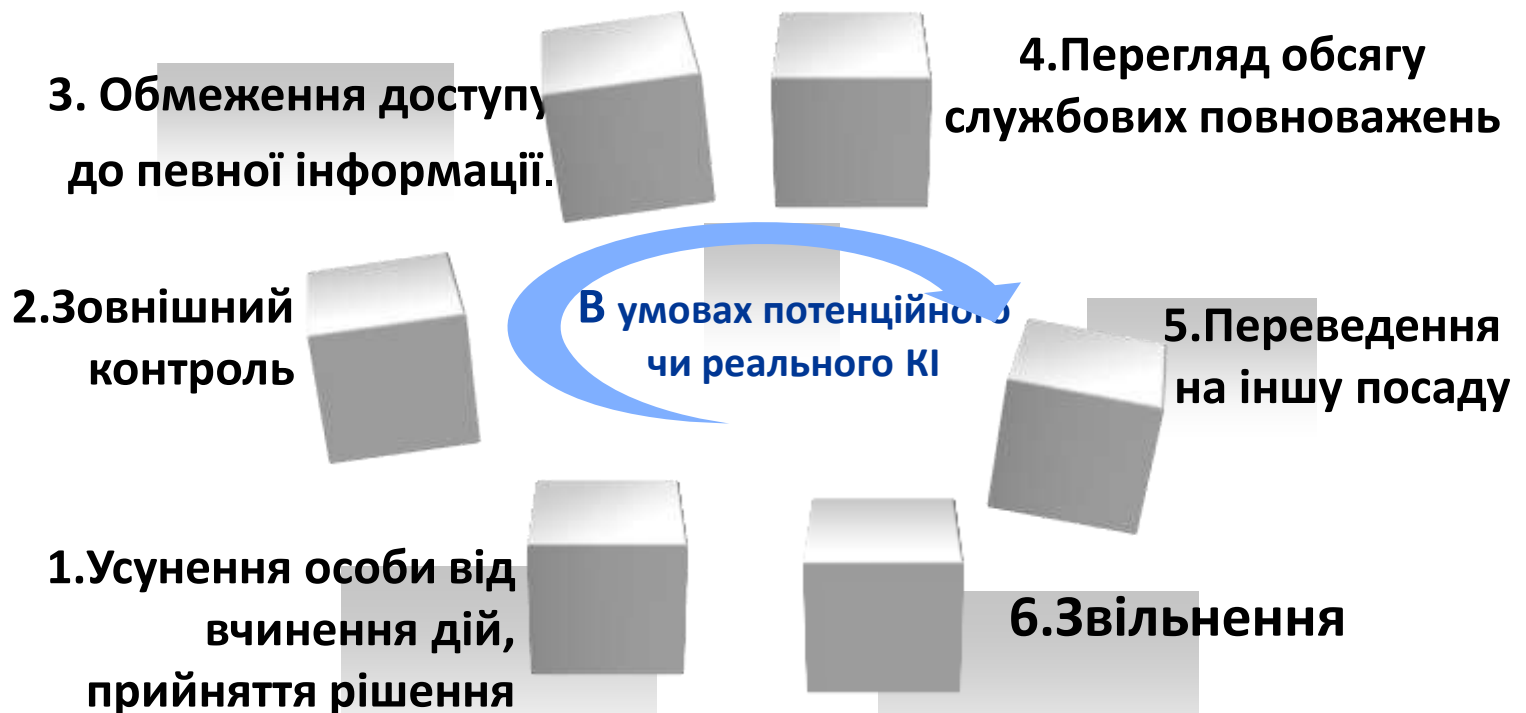
САМОСТІЙНЕ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ

Ст.28 п.1 Закону

Способи врегулювання КІ – **Зовнішнє** врегулювання

Ст.29 Закону про запобігання корупції

Приклади КІ у держслужбовців

- Участь у прийнятті рішення стосовно прийняття на роботи близьких осіб, встановлення їй рівня оплати,
- преференцій, пільг;
- Сприяння у власній підприємницькій діяльності чи родичів шляхом використання службового становища;
- Надання собі підтверджуючих довідок, інших документів, прийняття рішень кадрових та фінансових

Приклад КІ у депутатів

- Голосування за умови оплати праці близьких осіб , друзів тощо;
- Голосування за виділення коштів, надання пільг чи преференцій юридичним чи фізичним особам підприємцям при наявності щодо них приватного інтересу (приклад: голосування депутата за питання КУ, КЗ, КП, якщо депутат є співробітником цього КУУ, КП, КЗ;)
- Голосування за виділення матеріальних благ фізичним або юридичним особам при наявності щодо них приватного інтересу (оренда майна, виділення землі, тощо)

Приклади КІ у депутатів

- Участь у прийнятті або одноосібне прийняття кадрових рішень щодо родичів або щодо себе (наприклад, участь у голосуванні щодо обрання себе на виборну посаду, надання собі матеріальної допомоги, премії тощо), спільна робота близьких осіб в умовах підпорядкування;
- Участь посадових осіб місцевого самоврядування або депутатів місцевих рад у голосуванні за рішення, пов'язане з виділенням земельної ділянки йому/їй чи його/її родичам, друзям тощо;
- участь у прийнятті органами місцевого самоврядування рішень на користь компаній, в яких працює особа або її родичі, друзі, знайомі;

Врегулювання КІ - усунення

Ст.30 ч.1

Є можливість залучення іншого працівника

не має постійного характеру.

приймає керівник

Реальний чи потенційний КІ

Врегулювання КІ - обмеження доступу до інформації

Ст.31 Закону

КІ пов'язаний з цією інформацією

Рішення приймає керівник

КІ має постійний характер

Можливість доручити цю роботу іншому працівнику

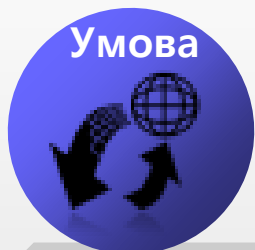
Умова- належна робота в ситуації з обмеженим доступом до інформації

Врегулювання КІ - перегляд об'єму службових повноважень

Ст.32

**За умови можливості
продовження належного
виконання особою своєї
роботи у разі перегляду**

Є можливість
передачі
частини
повноважень
іншій особі

має
постійний
характер

приймає
керівник

Врегулювання КІ- зовнішній контроль (ст.33 ч.1)

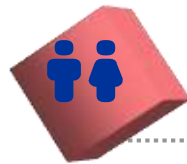

- Застосовується в умовах, коли **не МОЖЛИВО**:
 - Усунення особи від виконання завдання;
 - Обмеження доступу особи до інформації;
 - Перегляд повноважень.
- І **відсутні підстави** для:
 - Переведення або
 - Звільнення

Форми зовнішнього контролю

Ст.33 ч.2 Закону

Перевірка іншим призначеним працівником результатів роботи (дій, змісту рішень чи проектів Рішень, що приймаються або розробляються особою або органом)

Рішення і дії в присутності визначеного керівником працівника

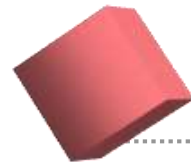

Участь уповноваженої особи НАЗК в роботі колегіального органу без права вирішального голосу (нагляд)

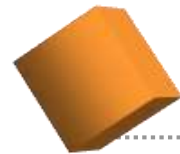

Рішення керівника щодо зовнішнього контролю містить:

Ст.33 Закону

Форму контролю

**Данні уповноваженого для
контролю працівника**

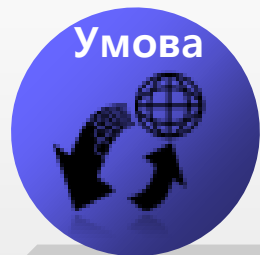
**Обов'язки особи, до якої
застосовується зовнішній
контроль**

Врегулювання КІ - переведення на іншу посаду

Ст.34 ч.1

Важливо!
Лише за згодою особи.

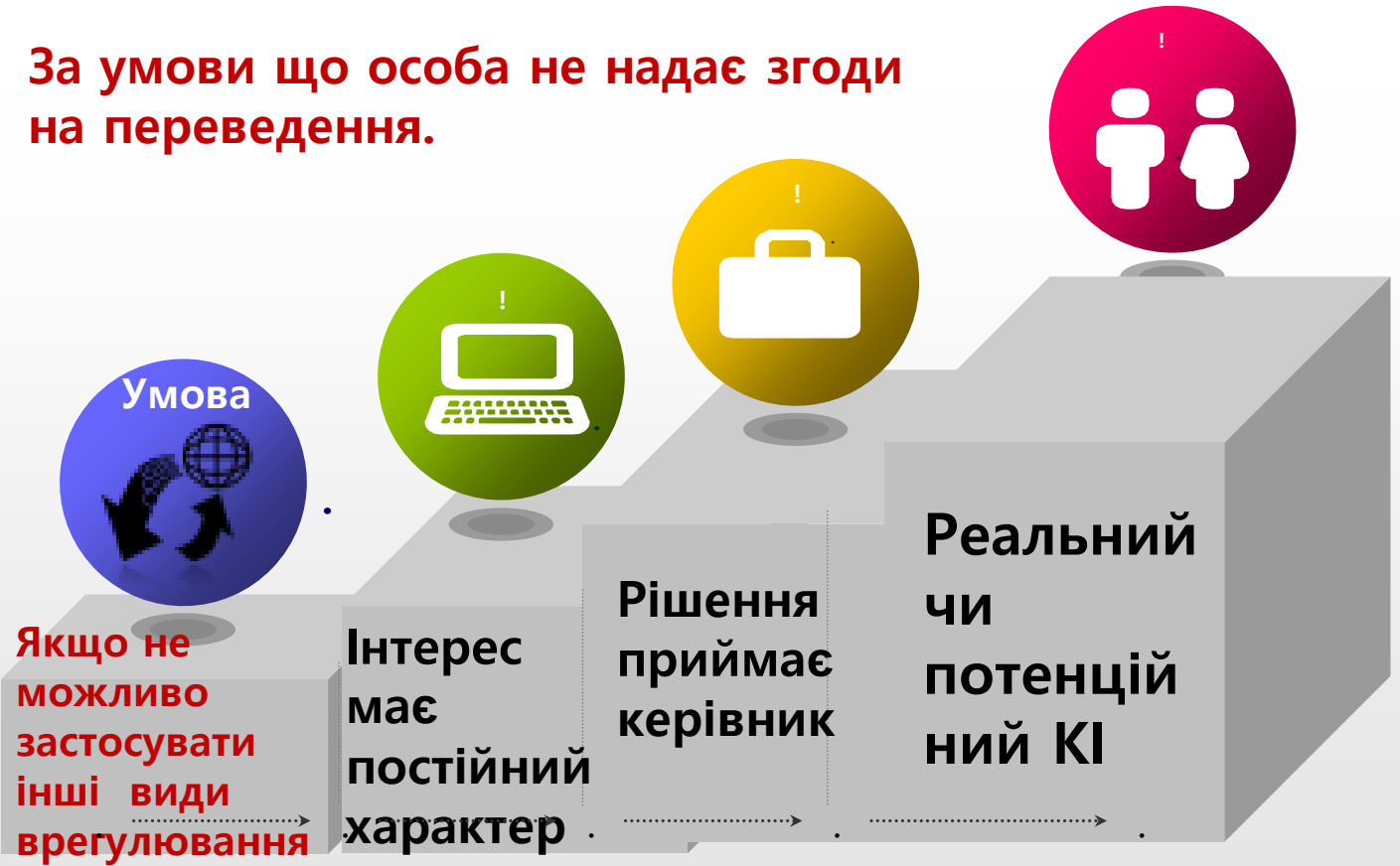
**Якщо не
можливо
застосувати
інші види
врегулювання**

Врегулювання КІ - звільнення

Ст.34 ч.2

За умови що особа не надає згоди на переведення.

Особливості врегулювання КІ

- Президент, нардепи, керівники ОВ, судді, керівництво ОВВ, депутати і керівництво місцевих рад
- Правила врегулювання КІ визначаються спеціальними законами, які регулюють статус цих осіб та органів .

Особливості врегулювання КІ

Ст.35

Щодо колегіальних органів- омс, колегії, комісії тощо

Якщо не участь зірве голосування чи призведе до неправомочності органу-зовнішній контроль.

Заява про Кі заноситься до протоколу

Рішення приймає колегіальний орган

Заявити про Кі може інший член колегіального органу або присутні, кого це стосується

Алгоритм дій актуальний лише при вчасному повідомленні про конфлікт інтересів.

При порушенні строку, керівник
вирішує питання притягнення
до відповідальності особи

Обмеження щодо одержання подарунків

Особи можуть приймати подарунки, які відповідають загально визнаним уявленням про гостинність

якщо вартість таких подарунків не перевищує 1 мзп **одноразово**

або **сукупна вартість** таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує 2 пм

Обмеження щодо одержання подарунків

Особи можуть приймати подарунки, які відповідають загальноновизнаним уявленням про гостинність

Якщо ці подарунки від юридичних та фізичних осіб не пов'язані із здійсненням такими особами діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування

Якщо особа, яка дарує, не перебуває в підпорядкуванні особи пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування

Подарунки (ч.1 ст.172-5 КУпАП)

Неправомірні

Не приймати!

Правомірні

- Особисті
- Офіційні:
 - Комісія органу

Пропонують неправомірний подарунок на робочому місці

1. Відмовитись

3. Залучити свідків

2. Ідентифікувати

4. Письмово повідомити керівнику

Подарунок

Виявив на робочому місці неправомірний подарунок?

Твій ОБОВ'ЯЗОК:

I. Невідкладно (не пізніше 1 р.д.) письмово повідомити керівника

II. Скласти АКТ

Підписується:

Особою Керівником

III. Предмети зберігаються в органі до передачі їх спеціальному Уповноваженому органу.

- Поза робочим місцем, вдома.

- 1. Викликати поліцію

КІ і подарунки

- Рішення, прийняте можновладцем на користь особи, від якої він чи їїого близькі особи отримали подарунок, вважаються такими, що прийняті в умовах КІ, і на ці рішення розповсюджуються положення статті 67 цього Закону.
- Правочин, укладений внаслідок порушення вимог цього Закону, може бути визнаним недійсним (ст.67 Закону)

Обмеження щодо сумісництва та суміщення (ст.25)

- Забороняється:
 - 1) займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено [Конституцією](#) або законами України (*не поширюється на депутатів ВР та місцевих рад*);
 - 2) входити до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді), ревізійній комісії господарської організації), якщо інше не передбачено [Конституцією](#) або законами України.

Обмеження спільної роботи близьких осіб

- Не можуть мати у прямому підпорядкуванні близьких їм осіб або бути прямо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам.
- У разі виникнення обставин, що порушують вимоги ч.1 статті 27, відповідні особи, близькі їм особи вживають заходів щодо усунення таких обставин у 15-денний строк.
- При не усуненні обставин у добровільному порядку, особа підягає у місячний строк з дня виникнення обставин переведенню на іншу посаду.
- У разі неможливості такого переведення особа, яка перебуває у підпорядкуванні, підлягає звільненню із займаної посади.

Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (ст.26)

Протягом року забороняється:

- Співпрацювати з особами (юр. фіз), стосовно яких приймав рішення, контролював тощо;
- Розголошувати або використовувати інформацію;
- Представляти інтереси осіб стосовно яких приймав рішення, контролював тощо у спорах з ОВ де він працював.

Участь громадськості в заходах щодо запобігання корупції (ст.21)

ГО та громадяни мають право:

- повідомляти про виявлені факти вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень та КІ до НАЗК або керівництву ;
- Замовляти та проводити АГКЕ та досліджень;
- Брати участь у консультаціях з громадськістю з питань запобігання корупції;
- Проводити заходи щодо інформування населення з питань запобігання корупції;
- Здійснювати громадський контроль за виконанням законів у сфері запобігання корупції з використанням при цьому таких форм контролю, які не суперечать законодавству;

Інструменти громадськості для пошуку доказової бази наявності КІ:

- Інформація з е-декларацій на сайті НАЗК;
- Сайти органів влади;
- Соціальні мережі;
- Портали використання публічних коштів Edate, 007 тощо;
- Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців на сайті Мінюсту;
- Електронна система публічних закупівель ProZorro;

Для громадських експертів

Алгоритм моніторингу

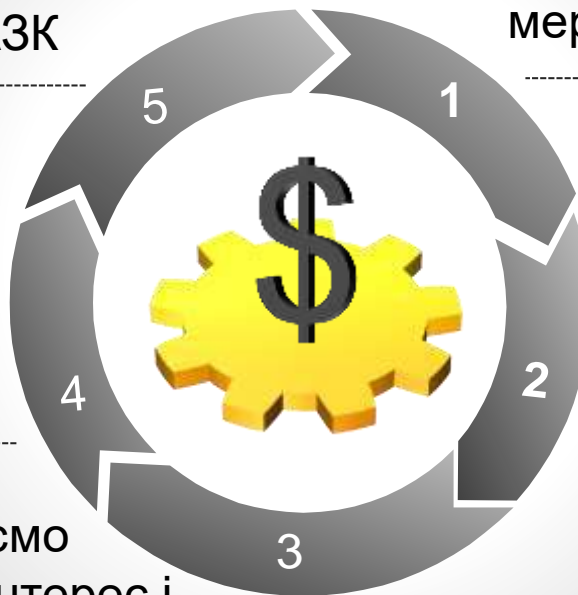
Заяви про виявлений КІ до керівника та НАЗК

Збір інформації в соціальних мережах

Моніторинг рішень і перебігу засідань на виявлення КІ (сайт ОВ)

Аналіз біографічних довідок і декларацій (сайти ОВ, НАЗК)

Встановлюємо приватний інтерес і перелік афілійованих осіб (реєстри, бази даних)

Куди оскаржувати?

- Керівник
- -врегулювання КІ своїм рішенням;
- -здійснення зовнішнього контролю;
- -притягнення до дисциплінарної відповідальності (керівник, УЗЕ)
- НАЗК
- Роз'яснення;
- Розгляд скарг ;
- Зовнішній контроль;
- Приписи

Функції НАЗК

Мета введення механізму КІ-належне врегулювання, а не просто повідомлення

Керівник несе відповідальність
за неправомірні дії з
врегулювання конфлікту
інтересів (ст.172-9 КУпАП)

Наслідки КІ

Рішення, прийняті в умовах конфлікту інтересів підлягають скасуванню в адміністративному порядку або можуть бути визнані незаконними в судовому порядку. Правочин, укладений в умовах конфлікту інтересів може бути визнаний недійсним.

Відповідальність

- **Адміністративна**
(ст.172-2 КУпАП)

- **Дисциплінарна**
(ст.65 ЗУ “Про
запобігання корупції”

Є обов’язковою у разі вчинення правопорушення пов’язаного з корупцією, та незастосування судом стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю

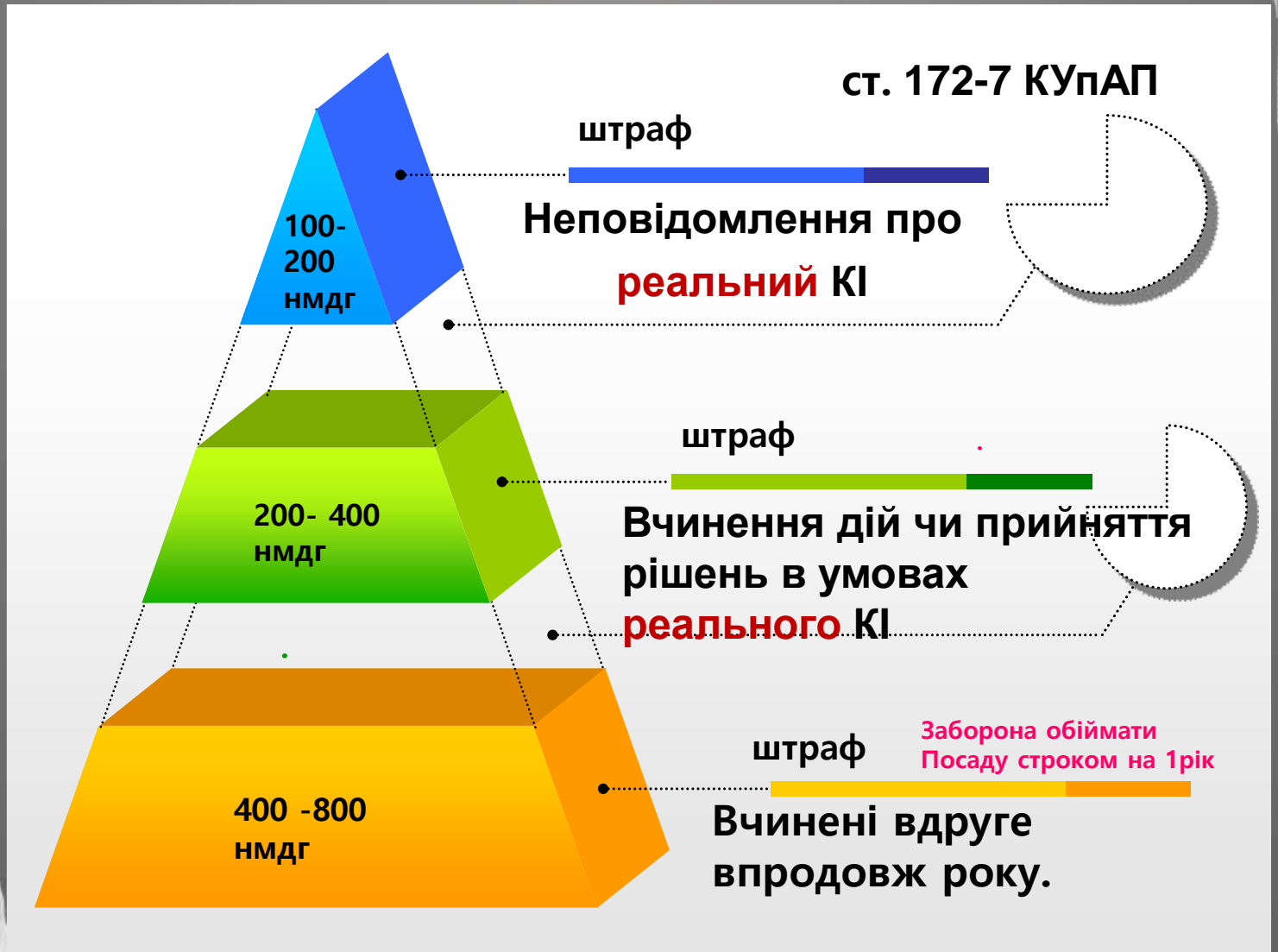

Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (КУпАП):

- порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172-4)
- порушення встановлених законом обмежень щодо одержання дарунка (пожертви) (ст. 172-5)
- порушення вимог фінансового контролю (ст. 172-6)
- порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів (ст. 172-7)
- невиконання заходів щодо протидії корупції (ст. 172-9)

Відповідальність

Кримінальна відповідальність

Відмінність між корупційним правопорушенням і правопорушенням, пов'язаним з корупцією:

Правопорушення, пов'язане з корупцією, *не містить ознак жодної з форм корупції*, хоча і вважається порушенням антикорупційного законодавства.

Чому ці два види правопорушень розділили? - Щоб під видом боротьби з корупцією не “робили гарну статистику” на тих, хто невчасно подав декларацію або трохи заробив сумісником.

Ознаки корупції:

- 1) спеціальний суб'єкт - як один із контрагентів корупційної угоди або як один самостійний "гравець" (у випадку викрадення шляхом зловживання, привласнення чи розтрати)
- 2) **неправомірна вигода** - як мета чи засіб її досягнення або як предмет
- 3) **протиправне використання службових повноважень чи пов'язаних із ними можливостей** - як мета або спосіб її досягнення

Розмежування корупційних злочинів та адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією

Використання службових повноважень або становища та пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди, у т.ч. використання державного чи колективного майна в приватних інтересах, за наявності істотної шкоди кваліфікується не за ч. 2 ст. 172-7 КУпАП, а за статтями 191, 364, 364-1 КК.

Незаконне використання (у т.ч. шляхом розголошення) інформації, що стала відома в зв'язку з виконанням посадових повноважень, відповідальність - може настати не за ст. 172-8 КУпАП, а за статтями 132, 145, 163, 168, 182 і 359 (конфіденційна інформація про особу), 159 (таємниця голосування), 231 (комерційна та банківська таємниця), 232-1 (інсайдерська інформація), 328, 381 і 422 (державна таємниця), 330 (службова інформація), 387 (дані досудового слідства) та іншими КК.

Умисне неприпинення корупційного злочину, що вчиняється підлеглим, якщо це заподіяло матеріальні збитки на суму 250 і більше нмдг, є злочином, передбаченим ст. 426 КК.

Типові способи службового

ЗЛОВЖИВАННЯ (ст.ст. 364, 364-1, 365-2, 326 КК)

протекціонізм - підтримка, заступництво, надання переваг певним особам на шкоду іншим, які об'єктивно мають переваги: під час проведення тендерів, одержання кредитів, субсидій, дотацій, надання пільг та звільнення від платежів (їх зменшення), надання майна в оренду тощо

- сприяння кар'єрі інших осіб
- втручання в діяльність службових осіб, інших працівників (незаконні вказівки, розпорядження, накази, у т.ч. про припинення перевірок, звільнення від відповідальності за правопорушення тощо)
- підготовка та видання НПА, які передбачають сприяння окремим юридичним чи фізичним особам у їх діяльності
- використання державних коштів не за призначенням
- потурання правопорушенням підлеглих чи підконтрольних осіб

Корупційні злочини

Вичерпний (хоча й неповний) перелік корупційних правопорушень (злочинів) визначено у примітці до ст. 45 КК.

Це злочини, передбачені статтями:

- 364, 364-1, 365-2 - йдеться про зловживання службовим становищем або повноваженнями (перша форма корупції)
- 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410 - йдеться про викрадення чужого майна шляхом зловживання службовим становищем (перша форма корупції)
- 354, 368, 368-3, 368-4, 369, 369-2, 369-3 - йдеться про другу і третю форми корупції
- 210, 368-2 КК - йдеться про квазі-корупційні злочини

Наслідки КІ

Рішення, прийняті в умовах конфлікту інтересів підлягають скасуванню в адміністративному порядку або можуть бути визнані незаконними в судовому порядку. Правочин, укладений в умовах конфлікту інтересів може бути визнаний недійсним.

